

WYZWANIE JĘZYKOWE #1

ROZGRZEWKA

SKŁADNIA

1.

TEKST PO REDAKCJI:

Piękno sprawia, że budzi się miłość.

Dzięki pięknu budzi się miłość.

KOMENTARZ:

To podręcznikowy przykład zdania niejednoznacznego z powodu budowy, czyli bardzo wyraźne potwierdzenie homonimii składniowej.

Nie wiemy od razu, który z tych rzeczowników – *piękno* czy *miłość* – jest faktycznym podmiotem. Oba wyglądają na formy mianownikowe. Tak się dzieje, gdy orzeczenie usytuowane między nimi ma rząd biernikowy syntetyczny, czyli niewymagający przyimka.

Najpewniej autor zdania podświadomie przyjął, że podmiotem jest tu pierwszy rzeczownik, a zarazem początkowy wyraz w zdaniu.

W naszych czasach jest to najczęstsze rozwiązanie. Jednak szyk przestawny, czyli inwersja, dalej mieści się w normie opisującej budowę zdań oznajmujących. Tyle że z roku na rok obserwujemy coraz mniej potwierzeń inwersji w tekstach współczesnej polszczyzny: szyk przestawny się cofa. W nieodległej przyszłości zaniknie, jednak dopóki tak się nie stanie, redaktorzy językowi i korektorzy powinni zwracać szczególną uwagę na zdania skonstruowane tak wadliwie.

Z pewnością znaczenie tego trójwyrazowego komunikatu wynika z szerszego kontekstu. Jeżeli – tak, to kontakt z autorem nie będzie konieczny. Redaktor sam wywnioskuje, gdzie tam schował się podmiot.

SKŁADNIA

1.

TEKST PO REDAKCJI:

Piękno sprawia, że budzi się miłość.

Dzięki pięknu budzi się miłość.

CD. KOMENTARZA:

Najważniejsze, żeby czytelnicy nie musieli się zastanawiać nad relacjami logiczno-składniowymi w zdaniu. Wystarczy, że otrzymają informację, którą można zrozumieć tylko w jeden sposób.

Odrzućmy naprawę takich kontekstów z wykorzystaniem strony biernej. To mechanizm obcy naszemu językowi pod względem stylistycznym, skutkujący zresztą powtórzeniami form czasownikowych typu *jest*, *był* czy *został*. Dlatego nasza wersja naprawcza skupia się na wymianie orzeczenia. To o tyle najodpowiedniejsza droga, że nie tak łatwo znajdziemy synonimy rzeczowników *piękno* oraz *miłość*.

Poniższe dwie wersje nie są z pewnością jedynymi wzorcowymi.

Piękno sprawia, że budzi się miłość.

Dzięki pięknu budzi się miłość.

Oczywiście – gdyby okazało się z kontekstu, że to jednak rzeczownik *miłość* jest podmiotem tego zdania, powyższe procedury powtarzamy, ale z uwzględnieniem nowej roli tego rzeczownika.

© 2026 Biblioteka Redaktora

Wyzwanie językowe #1

Edycja I

Luty 2026

Konsultacja merytoryczna | Tomasz Karpowicz

Redakcja i korekta | Elżbieta Sokołowska

Korekta techniczna | Tomasz Karpowicz, Elżbieta Sokołowska

Wszelkie prawa zastrzeżone. All rights reserved

